

Warszawa, 12 marca 2012 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Pacjenta
Krystyna Barbara Kozłowska

RzPP- ZZP-4110-1-2/KAS/12

Pan
Władysław Kosiniak-Kamysz
Minister
Pracy i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze

Działając na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. *o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta*¹ zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o podjęcie działań zmierzających do prawnego uregulowania kwestii odpowiedzialności zawodowej psychologów, mającej na celu wprowadzenie jednolitych zasad wykonywania zawodu psychologa oraz powołania samorządu zawodowego psychologów.

Powyższą prośbę należy umotywować faktem, iż do Biura Rzecznika Praw Pacjenta wpływają skargi pacjentów na psychologów – odnośnie sposobu wykonywania przez nich zawodu jak również nieetycznego zachowania.

Aktem prawnym, regulującym zasady i warunki wykonywania zawodu psychologa oraz zasady organizacji i działania samorządu zawodowego psychologów jest ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. *o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów*², która zgodnie z art. 64 ww. ustawy weszła w życie w dniu 1 stycznia 2006 r.

Niemniej należy podnieść, iż pomimo upływu sześciu lat od jej wejścia, do chwili obecnej nie powołano samorządu zawodowego psychologów, do zadań którego należy dbałość o przestrzeganie standardów wykonywania zawodu psychologa oraz nadzór nad przestrzeganiem zasad etyki zawodowej psychologa, o czym stanowi art. 33 ust 1 pkt 1 i 2 ustawy *o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów*.

¹ Dz.U. z 2009 r. Nr 52, poz. 417, z późn. zm.

² Dz.U. z 2001 r. Nr 73, poz. 763 z późn. zm.

Zgodnie z art. 30 ust. 2 ww. ustawy jednostkami organizacyjnymi samorządu są Krajowa Izba Psychologów oraz Regionalne Izby Psychologów. Należy zwrócić uwagę na zadania ustawowe ww. organów, określonych w przedmiotowej ustawie:

Zgodnie z art. 42 pkt 2 i 3 ww. ustawy do zadań Krajowej Izby Psychologów należy:

- zapewnienie właściwych standardów wykonywania zawodu psychologa poprzez:
  - a) wnioskowanie do Rady Ministrów o określenie zasad, trybu i warunków uzyskiwania specjalizacji zawodowych,
  - b) określenie zasad i warunków doskonalenia zawodowego,
  - c) określenie merytorycznych zasad odbywania podyplomowego stażu zawodowego,
- określenie zasad działalności samorządu i jego organów, a także zasad prowadzenia listy psychologów i psychologów-stażystów i rejestru prywatnych praktyk psychologicznych.

Natomiast art. 55 ust. 1 ww. ustawy stanowi, iż działalnością Regionalnej Izby Psychologów w okresie między regionalnymi zajazdami kieruje Rada Regionalnej Izby Psychologów, do zadań której, na podstawie ust. 3 pkt 1-6 ww. artykułu należy:

- 1) organizacja doskonalenia zawodowego psychologa,
- 2) nadzór nad należyтым wykonywaniem zawodu przez psychologów,
- 3) nadzór nad należyтым przebiegiem podyplomowego stażu zawodowego psychologów-stażystów poprzez zapewnienie opiekuna merytorycznego stażu i pokrycie jego wynagrodzenia,
- 4) prowadzenie rejestru psychologów i psychologów-stażystów z danego regionu,
- 5) prowadzenie rejestru prywatnych praktyk psychologicznych,
- 6) współpraca z marszałkiem województwa w zakresie nadzoru nad zgodnym z zezwoleniem wykonywaniem prywatnych praktyk psychologicznych,

Ponadto, członkowie samorządu psychologów podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za zawinione naruszenie obowiązków zawodowych i czyny sprzeczne z zasadami kodeksu etyki określonej w Kodeksie Etyki Zawodowej, o czym stanowi art. 20 pkt 1 i 2 ustawy *o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów*.

Postępowanie dyscyplinarne toczy się przed Regionalną Komisją Dyscyplinarną³, zaś postępowanie przygotowawcze przed wniesieniem sprawy do ww. Komisji prowadzi Regionalny Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej⁴.

---

³ zgodnie z art. 22 ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. *o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów*.

⁴ zgodnie z art. 23 ww. ustawy

Oba te organy de facto nie istnieją, gdyż na podstawie art. 53 ust. 4 pkt 5 powoływane są przez Zjazd Regionalnej Izby Psychologów, czyli w ramach nieistniejącego do tej pory samorządu zawodowego psychologów.

Tym samym uniemożliwia to pacjentom zgłaszanie nieprawidłowości lub wnoszenia skarg na osoby wykonujące zawód psychologa do podmiotu ustawowo uprawnionego do prowadzenia postępowań dyscyplinarnych wobec psychologów.

W kontekście wskazanych wyżej przepisów należy zauważyć, iż niepowołanie samorządu zawodowego psychologów (a tym samym jego organów) skutkuje brakiem realizacji ustawowych zadań, mających istotne znaczenie w sprawowaniu nadzoru nad sposobem wykonywania zawodu psychologa i odpowiedzialności dyscyplinarnej psychologów, a także brakiem organizowania podyplomowych staży psychologów.

Kolejnym niepokojącym aspektem jest fakt niemożności weryfikacji kompetencji osób wykonujących zawód psychologa, gdyż nie obowiązuje lista psychologów o której mowa w art. 8 ust. 1 ustawy *o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów*, zgodnie z którym na tę listę wpisuje się osobę, która łącznie spełnia następujące warunki:

- 1) uzyskała w polskiej uczelni dyplom magistra psychologii lub uzyskała za granicą wykształcenie uznane za równorzędne w Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) posiada pełną zdolność do czynności prawnych,
- 3) włada językiem polskim w mowie i piśmie w zakresie koniecznym do wykonywania zawodu psychologa,
- 4) odbyła podyplomowy staż zawodowy, pod merytorycznym nadzorem psychologa posiadającego prawo wykonywania zawodu, który ponosi odpowiedzialność za czynności zawodowe wykonywane przez psychologa - stażystę.

Powodem braku istnienia powyższej listy jest to, że wpisu na listę psychologów dokonuje Rada Regionalnej Izby Psychologów.⁵ Co więcej ustawa *o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów* w art. 7 stanowi, iż prawo wykonywania zawodu powstaje z chwilą dokonania wpisu na listę psychologów Regionalnej Izby Psychologów.

Zauważyć w tym miejscu należy, iż obecnie istniejące nieliczne Regionalne Izby Psychologów (np. Izba podlaska) nie stanowi jednostki organizacyjnej samorządu zawodowego psychologów wymienionej w art. 30 ust. 2 ustawy *o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów*.

W kontekście rozpatrywania skarg pacjentów na psychologów można wnioskować, iż niektóre z tych skarg wynikać mogły z niewystarczających kompetencji osób wykonujących zawód psychologa, gdyż na chwilę obecną, osoba ta nie musi spełniać

---

⁵ zgodnie z art. 8 ust. 3 ww. ustawy

warunków określonych w ww. art. 8 ust. 1, a więc ogólnym warunkiem wystarczającym jest ukończenie wyższych studiów magisterskich na kierunku psychologia.

Ponieważ nie istnieje organ uprawniony do wpisywania na listę psychologów, skutkuje to brakiem należytego nadzoru nad prawidłowością działań osób wykonujących zawód psychologa.

Zwracam uwagę, iż obowiązek posiadania weryfikowalnego dowodu prawa wykonywania zawodu nakładają na psychologów przepisy odrębne, w tym m.in.:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*⁶, gdzie w art. 26 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy wskazuje się, iż osobą pracującą z dziećmi w placówce wsparcia dziennego, w przypadku psychologa może być osoba posiadająca prawo wykonywania zawodu psychologa w rozumieniu ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. *o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów*.
- ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. *o kierujących pojazdami*⁷, gdzie w art. 87 ust. 1 ww. ustawy wskazano, iż badanie psychologiczne w zakresie psychologii transportu będą wykonywane przez uprawnionego psychologa.

Z kolei na podstawie informacji uzyskanych bezpośrednio od psychologów, kolejnym problemem wynikającym z braku powołania samorządu zawodowego psychologów, a tym samym realizacji zadań ww. organu, jest możliwość zawierania przez Narodowy Fundusz Zdrowia umów na świadczenia zdrowotne udzielane przez psychologa lub psychoterapeutę z osobami nieuprawnionymi (tj. niespełniającymi warunków określonych w art. 8 ust. 1 ustawy *o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów*).

Z uzyskanych informacji wynika, iż brak uregulowanej sytuacji psychologów może skutkować kontraktowaniem świadczeń zdrowotnych z osobami wykonującymi w ww. zawód, jednak nie posiadających wystarczających kompetencji – w szczególności odnosi się to do psychologów klinicznych, gdyż obecnie studia podyplomowe z zakresu psychologii klinicznej na uczelniach wyższych są dostępne również dla osób z innym wykształceniem wyższym niż w specjalności „psycholog”.

Mając na uwadze dobro pacjentów, korzystających z usług psychologów i psychoterapeutów oraz wyżej wskazane argumenty, wnoszę jak na wstępie.

Z pozdrowieniami
A. Kozłowski

⁶ Dz.U. z 2011r. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.

⁷ Dz.U. Nr 30, poz. 151 z późn. zm.

Do wiadomości:

- 1) Pani Irena Lipowicz, Rzecznik Praw Obywatelskich, Aleja Solidarności 77,
00 - 090 Warszawa
- 2) Pan Marek Michalak, Rzecznik Praw Dziecka, ul. Przemysłowa 30/32,
00-450 Warszawa

